

16.10.2017

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta

Viite

HE 128/2017 vp - UaV kuuleminen 17.10.2017

Asia

Hallituksen esitys Etelä-Afrikan ja Intian kanssa tehtyjen perhe- ja puolisosopimusten hyväksymisestä

Eduskunnan hyväksyttäväksi esitetään Suomen tekemät perhe- ja puolisosopimukset Etelä-Afrikan ja Intian kanssa. Sopimusten tavoitteena on mahdollistaa diplomaattisen edustuston, konsuliedustuston sekä kansainvälisessä järjestössä toimivan edustuston henkilöstön perheenjäsenien työnteko kyseisissä maissa – ja vastavuoroisesti Suomessa – ilman, että heidän tarvitsee luopua diplomaattistatuksesta. Useissa maissa edustustojen henkilökunnan puolisojen työskentely on periaatteessa mahdollista, mutta työllistymisen edellytyksenä on diplomaattistatuksesta ja immunitetista luopuminen, ellei työntekoa ehdoista tehdä erillistä sopimusta hallitusten välillä. Sopimukset eivät koske perheenjäseniä, jotka ovat vastaanottajavaltion kansalaisia tai asuvat pysyvästi vastaanottajavaltiossa.

Perhe- ja puolisosopimuksissa säännellään tarkemmin työtä koskevia edellytyksiä, lupamenettelyä ja työtä tekevän perheenjäsenen asemaa. Työntekoon sovelletaan vastaanottajavaltion kansallista lainsäädäntöä. Sopimusten perusteella tehtävän ansiotyön osalta perheenjäsenet ovat vastaanottajavaltion vero- ja sosiaaliturvajärjestelmien alaisia. Näin ollen perheenjäsenen on Suomessa työskentelyn osalta tuloverovelvollinen Suomeen. Lisäksi työnantaja perii perheenjäsenelle maksetusta palkasta laakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut.

Ansiotyön laadulle ei aseteta rajoituksia, mutta ammattiin mahdollisesti liittyvistä pätevyysvaatimuksista ei tehdä poikkeusta. Lupa voidaan evätä, jos turvallisuussyistä tehtävään voidaan palkata vain vastaanottajavaltion kansalainen. Työtä tekevä perheenjäsen ei ole vapautettu vastaanottajavaltion siviilioikeudellisesta ja hallinnollisesta lainkäyttövallasta ansiotyöhön liittyvissä kysymyksissä. Rikosoikeudellista koskemattomuutta sovelletaan myös perheenjäsenen ansiotyön yhteydessä ilmeneviin tekoihin, mutta lähettäjävaltio sitoutuu harkitsemaan perusteellisesti jokaista vastaanottajavaltion pyyntöä rikosoikeudellisesta koskemattomuudesta luopumiseksi silloin, kun kysymys liittyy perheenjäsenen ansiotyöhön. Perheenjäsenen työlupa katsotaan pääsääntöisesti päättyneeksi lähetetyn virkamiehen tehtävän päättyessä vastaanottajavaltiossa. Työ, johon sopimuksen perusteella on ryhdytty, ei oikeuta perheenjäsentä jatkamaan asumista vastaanottajavaltiossa luvan päättymisen jälkeen.

Suomessa työskenteleville diplomaattien perheenjäsenille perhe- ja puolisosopimus merkitsee sitä, että näillä henkilöillä on oikeus työntekijän oleskelulupa ilman saatavuusharkintaa. Kyse on käytännössä hyvin rajallisesta määrästä henkilöitä. Voimassa olevia sopimuksia on sovellettu 1990-luvulta lähtien noin 30 Suomessa työtä tekevään henkilöön. Uusien sopimusten voimaantulon myötä arvioidaan, että kyse olisi vuosittain vain muutamasta henkilöstä.

Sopimuksilla poistetaan ennakolta esteitä diplomaattisen edustuston, konsuliedustuston tai kansainvälisessä järjestössä toimivan edustuston henkilöstön puolisojen ja perheenjäsenien työnteolta niis-

sä vastaanottajavaltioissa, joissa työnteon edellytyksenä on valtiosopimus. Suomessa tämän arvioidaan vähentävän asiaan osallisena olevien viranomaisten (ulkoasiainministeriö, työ- ja elinkeinotoimistot, Maahanmuuttovirasto) neuvonta- ja selvitystyötä sekä sujuvoittavan lupakäsittelyä, kun saataavuusharkinta poistuu. Lisäksi sopimukset selkeyttävät mahdollisissa tulkintatilanteissa henkilön työskentelyyn liittyvää lainkäytöllistä koskemattomuutta. Toisaalta sopimusten arvioidaan helpottavan Suomen ulkomailla olevien edustustojen henkilöstön tarvetta selvittää yksittäistapauksissa työnteon edellytyksiä.

Perhe- ja puolisosopimusten tekeminen edistää osaltaan myös tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain tavoitteiden ja ulkoasiainministeriön perhepoliittisten tavoitteiden toteutumista, ja lisäävät ulkoasiainhallinnossa työskentelevien henkilöiden siirtohalukkuutta. Sopimuksilla on merkitystä myös yksittäisen henkilön oikeussuojan kannalta, koska täydellistä luopumista diplomaattistatuksesta ei ole pidettävä suositeltavana edustuston henkilöstön puolisoiden työllistymisen mahdollistamiseksi.

Suomella on voimassa perhe- ja puolisosopimus Kanadan (SopS 12/1989), Iso-Britannian (SopS 24/1990), Amerikan Yhdysvaltojen (SopS 13/1996), Unkarin (SopS 20/2003), Chilen (SopS 85/2005), Serbian (SopS 30 ja 31/2016), Vietnamin (SopS 34 ja 35/2016), Israelin (SopS 40 ja 41/2016) ja Argentiinan (SopS 56 ja 57/2016) kanssa. Perhe- ja puolisosopimus allekirjoitetaan ensi viikolla Suomen ja Kolumbian välillä pääministeri Juha Sipilän Kolumbian matkan yhteydessä. Sopimusneuvottelut ovat lisäksi käynnissä myös Perun ja Arabiemiraattien kanssa.

Liitteet

-

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Oikeuspalvelu

OIK-20 Elina Rimppi

Asiasanat	VALTIOSOPIMUKSET, DIPLOMAATTISET ERIOIKEUDET JA VAPAUDET, ETELÄ-AFRIKKA, INTIA

Hoitaa	OIK-20

Hoitaa UE

Koordinoi

Tiedoksi

ALI-01; ALI-30; ASA-01; ASA-40; AVS-KEO; OIK-01; OIK-10; OIK-40; POL-01; POL-02; PRO-00; TUO-20; UKKMI-00; UMI-00; VIE-30; VIE-40
ASA-11; EUE; LON; NDE; PAR; PRE; TOK; WAS; WIE
TEM; TPK

Laatija jakanut
